

оскільки таким чином для жінок відкрилась можливість працювати на більш престижних, краще оплачуваних, "інтелектуальних" роботах, які раніше були досяжними лише для чоловіків. У подальшому кількість жінок в таких професіях невинно зростала, тоді як перед війною більша частина жінок, котрі працювали на оплачуваних роботах, належала до категорії робітниць, служниць або надомниць. Такий характер розширення сфери зайнятості жінок створив умови для входження до професійних відносин також представницям середнього класу, оскільки з'явилися види робіт, які відповідали їх культурному рівню. В другій половині XIX століття зростала кількість працюючих жінок з середнього класу.

Перераховані вище фактори зумовили підвищення економічного статусу жінки в американському суспільстві в результаті громадянської війни. Значна громадська активність жінок у цей період зумовила підвищення їх суспільного статусу. Хоча в ході війни зберігались прояви гендерної дискримінації, навіть у тих випадках, які загалом можна вважати досягненнями у справі збільшення жіночих можливостей (менша в порівнянні із чоловічою заробітна плата жінок-клерків і медсестер, переважання серед оплачуваних працівників Санітарної комісії чоловіків, а серед неоплачуваних – жінок тощо), проте в цей час відбувалась помітна нівеляція традиційних патріархальних відносин панування/підкорення, зумовлена зростанням самостійності американок.

Громадянська війна 1861-1865 років у США зіграла велику роль у зростанні рівноправності американського жіноцтва. Вона стала важливим етапом у розвитку проблеми рівноправності жіноцтва в США, оскільки її події сприяли посиленню тенденції до поліпшення становища жінок у соціально-економічному і політичному житті і підвищення їх суспільного статусу. Через потреби воєнного часу протягом 1861-1865 років, коли виникла необхідність у мобілізації всіх, навіть прихованих, ресурсів, відбулось зростання економічної ролі жінки та її суспільної активності. Розширилась сфера використання жіночої праці, тому що жінки були змушені замінювати чоловіків, котрі перебували на фронті. Під час війни більше мільйона чоловіків було вбито або поранено, і потреби економіки держави вимагали заступити їх за рахунок жіночих трудових ресурсів. Зросла кількість жінок, які працювали на виробництві та в сільському господарстві. Лише на Півночі близько мільйона фермерів та робітників ферм було призвано до армії, а тому жінки працювали замість них та несли відповідальність за господарство. Протягом війни через нестачу

чоловіків-трударів відбулось освоєння жінками професій, які раніше вважались чоловічими (канцелярська робота, медичне обслуговування, вчителювання), сталась фемінізація деяких професій. Американки на Півночі і на Півдні країни відіграли величезну, життєво важливу роль у медичному обслуговуванні армії. Примітним було те, що до війни медичні професії вважались суто "чоловічими". Завдяки діяльності Санітарної комісії на Півночі, більшу частину працівників якої складали жінки, спостерігався низький для свого часу рівень смертності від хвороб. Жінки довели свою здатність виконувати в суспільстві ті функції, які традиційно були прерогативою чоловіків, і це привело до зростання суспільної ролі та соціального статусу американок. Діяльність жінок протягом війни сприяла зміні традиційних патріархальних стереотипів суспільної свідомості про біологічно детерміновану розумову та фізичну нижчість жінки і, відповідно, непристосованість її до "чоловічих" занять. Війна послужила каталізатором зростання гендерної рівноправності та емансипації жінок.

1. Мілет К. Сексуальна політика: Пер. з англ. – К.: Основи, 1998. – 620 с.
2. Фонер Ф. История рабочего движения в США от колониальных времен до 80-х гг. 19 в.: Пер. с англ. – М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1949. – 636 с.
3. Эванс С. Рожденная для свободы. История американских женщин: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1993. – 317 с.
4. Banner L. W. Women in Modern America: A Brief History. – 2nd ed. – San Diego: Harcourt Brace Jovanovich, 1984. – ix, 294 p.
5. Blake H. T. The Women of the Northwest during the War // New Englander and Yale Review. – Vol. 27 – Issue 105. – October 1868. – P. 790-798.
6. Congressional Action in the First Session of the 48th Congress, 1883, 1884. – [Washington (D.C.): G.P.O., 1884.] – 70 p.
7. Flexner E. Century of Struggle. The Woman's Right Movement of the United States. – New York, 1972. – 384 p.
8. Foner E. Reconstruction: America's Unfinished Revolution, 1863-1877. – New York: Harper & Row, 1988. – xxvii, 690 p.
9. Frothingham O. B. Civil War and Social Beneficence // Harper's New Monthly Magazine. – February 1867. – Volume 34. – Issue 201. – P. 356-363.
10. Hale E. E. United States Sanitary Commission // The Atlantic Monthly. – April 1867. – Vol. 19. – Issue 114. – P. 416-429.
11. Jarvis E. Sanitary Condition of the Army // The Atlantic Monthly. – October 1862. – Vol. 10. – Issue 60. – P. 463-497.
12. Lincoln A. Speeches and Writings. 1859-1865. Speeches, Letters, and Miscellaneous Writings, Presidential Messages and Proclamations. – New York, 1989. – 787 p.
13. McPherson J. M. Battle Cry of Freedom: The Civil War Era. – New York: Oxford University Press, 1988. – xix, 904 p.
14. McPherson J. M. Ordeal by Fire: The Civil War and Reconstruction. – 2nd ed. – New York: McGraw-Hill, 1992. – xxi, 713 p.
15. Schneider D., Schneider C. J. Women in the Workplace. – Santa Barbara (Calif.): ABC-CLIO, 1993. – xxix, 371 p.
16. The Sanitary Commission // The North American Review. – P. 167.
17. The Work of the Sanitary Commission // The North American Review. – January 1867. – Vol. 104. – Issue 214. – P. 142-155.
18. Thomas E. M. The Confederate Nation: 1861-1865. – New York: Harper & Row, 1979. – xvi, 384 p.
19. Tyler M. Vassar Female College // New Englander and Yale Review. – October 1862. – Vol. 21. – Issue 81. – P. 725-745.
20. United States Sanitary Commission // New Englander and Yale Review. – P. 71.
21. Woloch N. Women and the American Experience. – New York: Knopf, 1984. – xi, 567 p.

Надійшла до редколегії 21.05.09

К. Ніколаєць, докторант

## ВИНИКНЕННЯ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ: ІСТОРІОГРАФІЯ

*У статті здійснено огляд та аналіз праць, присвячених виникненню Народного Руху України.*

*The author analyses main aspects of scientific research of Narodny Ruch of Ukraine.*

Серед робіт, присвячених висвітленню піднесення суспільно-політичної активності населення України в роки перебудови, варто виділити студії, де мова йшла про організацію та діяльність Народного Руху України. У них аналізувалися різноманітні аспекти переростання руху на партію із визначенням причин успіхів у боротьбі за владу у порівнянні із КПРС. На жаль ці роботи до останнього часу ще не були предметом спеціального історіографічного дослідження. Включення аналізу окремих публікацій з історії НРУ до історіографічних розділів деяких дисертацій не може вважатися достатнім.

Тривалий час основна увага дослідників концентрувалась на аналізі діяльності Народного Руху України як

провідної сили політичної опозиції у той час. Крім того, увага зверталася на формування на базі НРУ нових політичних партій і громадсько-суспільних об'єднань. Слід зазначити, що в Україні саме НРУ і його союзники по національно-демократичному табору висунули програму суспільно-демократичних перетворень, яка виявилася ширшою за запропоновану правлячою партією "перебудову". Фактично поява НРУ свідчила про те, що можливість радянського уряду контролювати ситуацію в середині країни стала певною мірою обмеженою. Політична боротьба навколо перспектив реалізації платформ влади і опозиції опинилася у центрі уваги багатьох вчених.

Фактично до кінця 1990-х років інтерес вітчизняних дослідників до вивчення діяльності НРУ був не досить великим і мав суто прикладний характер, пов'язаний з аналізом сучасного політичного процесу.

У цьому зв'язку заслуговують особливої уваги дослідження К. Богомаза [4, 5]. У них автор ґрунтовно розглянув питання багатопартійності в Україні, перетворення в суспільно-політичному житті, діяльність громадсько-політичних рухів і партій за економічну незалежність України, а також роль громадських об'єднань у формуванні національної свідомості й політичної культури народу республіки. Важливо зазначити, що виникнення НРУ було пов'язане з комплексом політичних, соціально-економічних та ідеологічних причин. Принциповим серед них, з одного боку, був сам процес демократичних перетворень, який зняв як в політичному, так і певною мірою у правовому розумінні відповідні заборони та обмеження на вільнодумство, що спричинило виникнення реального політичного плюралізму. З іншого боку, труднощі, суперечності й помилки в проведенні реформ, формування в суспільстві свідомості рішучого заперечення однопартійної системи як неспроможної вплинути на подолання всевладної бюрократії партійних і радянських органів. Своєрідним прискорювачем розвитку суспільно-політичних рухів і партій у багатопартійній системі було пробудження національної самосвідомості, прагнення народу України до суверенітету і незалежності.

Начерки історії виникнення неформальних організацій містилися у роботі О. Гараня "Від створення Руху до багатопартійності", яка вийшла друком у 1992 р. [8] В іншій роботі "Убити Дракона. З історії Руху та нових партій України" [9] автор зробив спробу висвітлити роль Руху у політичному житті суспільства, визначити основні причини та тенденції розвитку багатопартійності в Україні із доведенням їх об'єктивності.

Історичні аспекти новітньої політичної історії України, багатопартійності та створення політичної опозиції, ролі НРУ в суспільно-політичному житті України подав В. М. Литвин [18]. Разом з відтворенням протиборства політичних сил він спрогнозував кредо та соціальну базу нових партій праворадикальної орієнтації, Народного Руху України та інших новітніх політичних структур. Цінність його праці обумовлена фактологічним викладенням процесів і подій із залученням маловідомих архівних даних. Він розглядав НРУ за доволі радикальну суспільно-політичну організацію, котра спиралася у своїй діяльності на широкі та різноманітні політичні сили в країні у боротьбі за незалежність, вплив на зміну світогляду громадян України.

У працях В. Ковтуна [16] та Г. Гончарука [11] комплексно проаналізовано періоди становлення та розвитку організації, визначено її вплив на суспільно-політичне життя республіки. У дослідженнях піддано аналізу процес формування концепції і взаємодії чинників виникнення організації. Окремо розглядаються політичні постаті лідерів НРУ із зазначенням їх особистого впливу на розвиток політичних подій і еволюціонування організації. Варто зазначити, що дослідження Г. Гончарука побудоване на основі опрацювання відносно великої кількості різного роду джерел, серед яких важливе місце посідають документи НРУ. У той же час варто відзначити певну суб'єктивність вченого у оцінках історичних подій та спрощення викладу частини матеріалу.

Діяльність НРУ у сфері міжнародних відносин ґрунтовно проаналізовано у колективній монографії вчених Інституту політичних і етнонаціональних досліджень НАН України "Національні меншини України у ХХ столітті", де висвітлено роботу Ради національностей Руху, досліджено ставлення цієї організації до неукраїнських верств населення, зокрема до євреїв. Автори справедливо наголошували на послідовність у відстоюванні

українськими національними товариствами права на автономію національних меншин, які не мали державності за межами України. Крім того, у праці висвітлено суспільно-політичну діяльність представників національних меншин України із визначенням їх ставлення до титульного етносу та можливості проголошення незалежності. Дослідники справедливо вказували, що передумовою виникнення і розвитку нових політичних об'єднань було прийняття змін до Конституції УРСР із скасуванням керівної ролі комуністичної партії і закріпленням правових основ діяльності різних політичних партій України [23, 275-283].

Національні аспекти діяльності НРУ проаналізовано у кандидатській дисертації О. Шановської на тему: "Діяльність Народного Руху України з розробки національної програми та практичного втілення її в процесі державотворення (1989 – 1996 рр.)" [28]. Авторка фактологічно довела створення Народного Руху України за перебудову як організації національного відродження в Україні, показала консолідацію національно-свідомих сил навколо Руху в умовах горбачовської "перебудови". Завдяки застосуванню новітньої методології вона простежила еволюцію ідеологічної позиції Руху.

У дослідженні Г. Гончарука і О. Шановської [12] діяльність НРУ проаналізовано з точки зору участі організації у формуванні національної ідеї. Проблеми діяльності НРУ активно обговорювалися на конференціях "Народний рух України: місце в історії та політиці", що відбулися у 1994, 1996, 1998, 2000 рр у м.Одеса. Їх матеріали містять оцінки ефективності діяльності організації, думки щодо політичної орієнтації її лідерів, містять хронологію політичних подій за участі НРУ. У працях Ю. Луканова [19, 100-107] та В. Куліка [15, 98-102] висвітлено протиріччя між лідерами організації із визначенням причин їх загострення та оцінкою загальної спрямованості ідеології НРУ.

Варто наголосити, що поза увагою вчених не залишилися й регіональні аспекти діяльності НРУ. Наприклад, в роботах М. Тиского [27] та М. Голубця [10] детально висвітлені форми та напрями роботи Руху в регіонах, співпраця між обласними ланками організації.

Доцільно виділити дисертаційне дослідження С.Бондаренка, який присвятив його вивченню ролі Народного Руху України у національно-політичному житті наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ століття. Автор зробив в цілому вірний висновок щодо спрямованості розвитку НРУ, вважаючи, що він повторив долю аналогічних масових громадських організацій колишнього СРСР періоду перебудови, які переважно, мали схожі моделі, гасла, соціальні бази. Їх потужність залежала не стільки від внутрішньої згуртованості, скільки від наявності не менш сильного об'єкту протидії, на якому фокусувався весь суспільний негатив. Не випадково після проголошення незалежності України і заборони комуністичної партії дезінтеграційні процеси в НРУ набули незворотного характеру, що в політичних питаннях вилилося в протистоянні ліній І. Драча – М. Гориня та В. Чорновола, а в організаційно-структурних М. Поровського та В. Чорновола. Перемогти лінії Чорновола забезпечила потужна низова підтримка критично налаштованих до "нової" влади громадян, яка в свою чергу зумовлювалася суперечливістю умов постання незалежної Української держави в результаті політичних домовленостей між владою і рухівською верхівкою, а не внаслідок виконання рухівської програми. Перетворення Народного Руху України в політичну партію парламентського типу завершило значною мірою пошук варіантів власного місця в суспільно-політичному житті незалежної Української держави [6].

Варто виділити також дослідження діаспорного історика Р.Сольчаника, який показав ставлення НРУ до

визнання національно-культурних прав меншин в Україні, відзначаючи позитивні зміни, що відбулися на теренах СРСР у справі посилення уваги до їхніх мовно-культурних потреб [26, 129-136].

Окремо слід сказати про вивчення у пострадянській історіографії діяльності видатних лідерів українського національного руху із визначенням їхнього впливу на спрямування роботи політичних партій, громадських організацій і рухів у другій половині 1980-х років. В цілому правляча еліта в Україні на цьому етапі суспільного і державного розвитку виявилася неспроможною до швидких комплексних реформ через те, що по-перше складалася із вихідців соціально-класових груп, які об'єктивно боялися втратити владу. По-друге вона не володіла кадрами, які б відзначалися високою активністю, рішучістю і сучасною управлінською компетенцією. Правлячій еліті в Україні не протистояла серйозна реформістська опозиція, на роль якої могли б претендувати націонал-демократичні сили. Проте вони не мали стратегічної програми реформ, відповідного кадрового потенціалу.

У праці Т. Батенка проаналізовано громадсько-політичну діяльність І. Геля [3], особливо автор зупинився на його роботі в Комітеті по відродженню УАПЦ та участі в русі за легалізацію УГКЦ. Ще дві роботи цього автора присвячені керівникам та активним діячам УГС М. Гориню [2] та Б. Гориню [1]. Багато уваги сучасними дослідниками приділено вивченню роботи В. Чорновола [7, 20], О. Ємця [24], Л. Лук'яненка [14, 24; 22, 31-50]. На жаль, більшість досліджень являють собою некритичний розгляд діяльності цих діячів. Варто виділити роботу М. Михальченка та В. Андрущенка [21], яка присвячувалася висвітленню політичної діяльності Л. Кравчука із аналізом його стосунків із опозиційними політичними партіями та громадськими організаціями на фоні оцінок суспільно-політичних процесів в державі.

Українські вчені вірно зазначали, що тривалий час політичне лідерство в Україні ґрунтувалося в основному на вождизмі з націонал-романтичним і націонал-бюрократичним ухилом. Цей тип лідерства не передбачав глибоких професійних знань, а також опори на фахову команду однодумців і сучасну політичну партію. Науковці також вірно вказували схильність українців до харизматичного типу лідерства. Визначаючи спрямування політичної свідомості та рівень політичної культури населення України, пострадянські вчені справедливо відзначали, що на відміну від політичної культури Заходу, яка здебільшого залишалася деперсоніфікованою, або, інакше кажучи, партійною (виборець орієнтується не стільки на особу кандидата, скільки на партійні сили, які той представляє), політична свідомість переважною більшістю населення персоніфікована [17, 11].

Загалом у дослідженнях пострадянських українських науковців, які вивчали політичну діяльність представників української правлячої еліти вірно відзначалося, що її поява ускладнювалася цілим рядом обставин. У період існування СРСР особи, що намагалися відстояти на політичному рівні національні інтереси, оголошувалися "націоналістами" і до них застосовувалися найсуворіші методи з метою припинення подібної діяльності. Особливо сильного удару було завдано по національній політичній еліті у часи громадянської війни та сталінського режиму, який прагнув фізично знищити всіх українських національних лідерів. Ситуація ускладнювалася й тим, що Україна тривалий час не мала своєї державності. Тому суспільна думка деформувалася відповідним чином. Прагнення до національної незалежності навіть у середині ХХ сторіччя було у невеликої групи національно свідомої інтелігенції, з якою боролися шовіністи з КПРС. Загалом придушення національної самосвідомо-

сті українців, що здійснювалося як за часів радянської влади, так і за часів царизму, негативно відбилося на формуванні національно свідомої еліти.

Більшу гнучкість думок у справі характеристики українських політичних діячів виявляли представники зарубіжної історичної науки. Серед дослідників української діаспори варто відзначити роботу А. Каменського [13], яка була однією з перших праць з проблеми національно-демократичного руху в кінці 1980-х рр. Дослідження написане на основі відомих на заході офіційних друкованих та радіоматеріалів. У ній висвітлено процес зародження національного руху, створення неформальних організацій, їх діяльність, а також надруковано Статут деяких неформальних об'єднань. Аналогічні проблеми було розглянуто М. Прокопом, у праці якого показано вплив національного руху на суспільне життя в Україні протягом 1960 – 1980-х рр. [25]

Потрібно вказати на певну необ'єктивність оцінок закордонними авторами реалій українського національного руху у другій половині 1980-х років. Вони в основному дорікали українським лідерам у недостатній рішучості та радикалізмі дій і прагненні не задавалися питанням, яким чином у осіб, політична свідомість яких була сформована в умовах радянської дійсності може взятися західний погляд на речі та відповідні переконання. Використання методології інтегрального націоналізму названими авторами діаспори ставало на перепоні толерантному сприйняттю лідерів українського національного руху і характеристиці їх дій та поглядів відповідно до реальної обстановки в українському суспільстві. Така постановка питання, до речі заважала визначенню ставлення більшості населення УРСР до можливості розпаду союзної держави, що, фактично, до останнього часу її існування видавалося багатьом досить примарним.

Посилення міжнаціональних протиріч на теренах радянської країни поруч із руйнуванням образу єдності радянського народу у другій половині 1980-х років з одного боку досить жорстко розмежували дослідників у їхніх оцінках участі населення УРСР у суспільно-політичних процесах на захисників класичної радянської політичної системи і прихильників демократизації суспільства на основі багатопартійності та врахування національних інтересів представників СРСР, а з іншого – обумовили появу великої кількості нових перекручень трактування історичного процесу, на основі яких лежала переконаність у перспективності і важливості висвітлення так званих "білих плям" історії.

Перші дослідження історії виникнення НРУ характеризувалися певною мірою надмірним захопленням роботою цієї організації і обмеженістю критичних зауважень на її адресу. Ейфорія пов'язувалася із суб'єктивними чинниками відродження українського національного руху, який тривалий час взагалі не був представлений у політичній палітрі України на такому масштабному рівні. Більш виважений аналіз діяльності Народного Руху дозволив об'єктивніше визначити причини подальшого розпаду цієї організації із зазначенням ролі конкретних політичних лідерів у цьому процесі.

1. Батенко Т. Опозиційна особистість: друга половина ХХ ст.: політичний портрет Богдана Гориня. – Львів, 1997. 2. Батенко Т. Свіча Михайла Гориня: Штрихи до портрета. – К., 1995. 3. Батенко Т. "Я повстаю, отже я існую..." Політичний портрет І. Геля. – Львів, 1999. 4. Богомаз К.Ю. Багатопартійність в Україні: проблеми становлення і основні етапи розвитку. Деп. в УкрІНТЕІ, 27.07.92, №1152 – УК 92. 5. Богомаз К.Ю. Політичні партії і громадські організації на Україні (друга половина 80-х – на початок 90-х років ХХ ст.). – К., 1992. 6. Бондаренко С.В. Народний Рух України та його роль у національно-політичному житті наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ століття. – Дис... канд. іст. наук. – Тернопіль, 2006. 7. Він спалахнув смолоскипом... (Спогади... спогади... спогади). – Львів: Джерело, Дубно, 1999. 8. Гарань О.В. Від створення Руху до багатопар-

тиності. — К., 1992. 9. Гарань О.В. Убити Дракона. З історії Руху та нових партій України. — К., 1993. 10. Голубець М. Народний Рух України: Львівщина. Рік перший. — Львів, 1998. 11. Гончарук Г. Народний Рух України: Історія. — Одеса, 1997. 12. Гончарук Г.І., Шановська О.А. Національна ідея і Народний Рух України. — Одеса, 2004. 13. Камінський А. На перехідному етапі. "Гласність", "перебудова" і "демократизація" на Україні. — Мюнхен, 1990. 14. Кривдіна І.В. Опозиційна діяльність Л. Лук'яненка (1959-1991 рр.) // Бистришен. — 2001. — №3. 15. Кулік В. В'ячеслав Чорновіл і спроба реанімації Руху // Сучасність. — 1992. — №6. 16. Ковтун В. Історія Народного Руху України. — К., 1995. 17. Козюбра М. Державна влада: межі здійснення та форма організації (політико-правні аспекти) // Українське право. — 1995. — № 1. 18. Литвин В. Політична арена України: дійові особи та виконавці. — К., 1994. 19. Луканов Ю. Куди піде рухівський "Тризуб"? // Сучасність. — 1992. — №5. 20. Марусик П. А ми тую червону калину підіймемо... Документальне есе, 1989-1999. — Івано-Франківськ, 1999. 21. Михальченко М.,

Андрущенко В. Беловежське. Л. Кравчук. Україна 1991-1995. — К., 1996. 22. Мусієнко О. Український "Овод" Левко Лук'яненка // Рідна школа. — 1998. — № 9. 23. Національні меншини України у XX столітті: політико-правовий аспект. — К., 2000. 24. Нетудихата Т. І плакали у січні квіти ... Пам'яті відомого українського політика Олександра Сміця. — К., 2003. 25. Прокоп М. Напередодні незалежності України: спостереження і висновки / Б-ка українознавства. — Нью-Йорк, 1993. — Т.62. 26. Сольчаник Р. Україна, Білорусь і Молдова: інтеграція по-імперськи, русифікація і боротьба за національне виживання // Укр. іст. журн. — 1992. — № 9. 27. Тиский М. Історія виникнення Народного руху України на Волині. — Луцьк, 2001. 28. Шановська О. А. Діяльність Народного Руху України з розробки національної програми та практичного втілення її в процесі державотворення (1989 - 1996 рр.): Дис... канд. історичних наук. — Одеса, 2003.

Надійшла до редколегії 26.05.09

І. Погорєлова, канд. іст. наук

## СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКИХ ВІДНОСИН

*Розглянуто українсько-південнокорейські відносини у 90-х рр. XX – початку XXI ст. у різних сферах суспільного життя. Доведено перспективність співробітництва з Республікою Корея.*

*The Ukrainian-South Korean relations are considered in 90-s of XX – beginning of XXI c., is analysed of different spheres of public life. Perspective of collaboration with Republic of Korea is well-proven.*

Стратегічна мета України – європейська і євроатлантична інтеграція не повинна виключати можливостей розвитку відносин з країнами інших регіонів світу, зокрема, з Азійсько-Тихоокеанським регіоном (АТР). Так, під час візиту до Республіки Корея (РК) у 2006 р. президент України В.А. Ющенко наголосив, що на тлі своїх європейських пріоритетів Україна глибоко зацікавлена у розвитку відносин з лідерами азійського простору, зазначивши, що серед партнерів в Азії РК займає особливе місце [6].

Для АТР характерним є високий динамізм політичних та економічних процесів, що формують стійку тенденцію до його перетворення на важливий регіон світу. Нинішня фінансова криза напевно сприятиме подальшому об'єднанню АТР (йдеться про можливість створення єдиної валюти, що знизить залежність азійської економіки від долара і посилить економіку регіону). Процеси інтеграції відбуваються у регіоні за допомогою регіональних об'єднань: Асоціації країн Південно-Східної Азії (АСЕАН), зони вільної торгівлі країн АСЕАН+3 (Китай, Японія, РК), Організації азійсько-тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС), започатковано Форум АСЕМ, що об'єднує країни ЄС і Азії. Україна має вразовувати ці інтеграційні процеси, які матимуть наслідки і за межами регіону. Країни АТР у процесі інтеграції визначають перспективи глобальної конкурентної боротьби, розподілу товаропотоків і інвестиційних ресурсів [8, с. 16].

У свою чергу, Південна Корея – потужна і впливова держава Азії, одна з розвинутих країн світу. Тому є закономірним, що одним з головних зовнішньополітичних пріоритетів України в АТР є розвиток відносин з РК. Отже, є потреба дослідити українсько-корейські відносини, їх перспективи. В українській науці піднімаються проблеми розвитку країн АТР і співробітництва з ним нашої держави [1, 8]. Проте, мало досліджень, в яких би розкривалося співробітництво України з РК [2].

Республіка Корея визнала незалежність України 30 грудня 1991 р. Підписання Спільного Комюніке про встановлення дипломатичних відносин між Україною та РК 10 лютого 1992 р. започаткувало політичний діалог між країнами.

Слід вказати, що основна мотивація розвитку відносин з країнами АТР, зокрема, з РК була і залишається для України економічною. Внутрішній ринок РК переповнений і величезні капітали шукають нові вектори для економічної активності, перспективні ринки збуту, інвестиційні проекти. З огляду на це, для Кореї Україна є цікавим і перспективним партнером. Так, президент РК

Лі Мйон Бак нещодавно вказав, що Корея сприймає Україну як важливий центр корейських інвестицій у регіоні Центральної і Східної Європи [7]. Це повинна використати Україна. Корейські компанії інвестують в Україну, незважаючи на ризик через дешеву робочу силу, яка має високу кваліфікацію, наявність природних ресурсів, розвинутих технологій й фундаментальних наук [4, с.3]. РК зацікавлена в імпорті української сировини. Для її ділових кіл важливим є геополітичне положення України: активна діяльність на нашому ринку зміцнює позиції корейського капіталу в європейському економічному просторі.

Які вигоди від співробітництва з Кореєю отримує Україна? Повноцінне співробітництво з РК сприятиме побудові ефективної економіки, обміну новітніми технологіями. Сьогодні успіх країни залежить від залучення іноземних інвестицій в індустріальні галузі, при цьому, важливим є не лише прихід капіталу, а й знань, новітніх технологій. Особливістю економічно-інвестиційного співробітництва України з РК є те, що воно не супроводжується з боку корейців політичними умовами, що дає можливість керуватися насамперед економічною доцільністю.

Інтересам України відповідає освоєння нових ринків, зокрема корейського, що означатиме для вітчизняних виробників закріплення ринків збуту продукції. Так, на думку посла РК в Україні Лі Сонг Джу перспективи двосторонніх економічних відносин дуже хороші: обидві країни доповнюють одна одну; їх економіки мають промислову основу, а кожна з них – свої пріоритетні галузі. В Україні це аерокосмічна галузь, військова промисловість, металургія, а в Кореї – автомобілебудування, суднобудування і електронна промисловість [5].

Співпраця України з "азійськими тиграми" зміцнить її становище на міжнародній арені. Україні слід ефективно використовувати своє геостратегічне положення, вона може стати "мостом", об'єднуючи народи та транспортні коридори Європи і Азії, що відповідає і інтересам країн Азії, які потребують зменшення вартості та часу перевезень своїх товарів. Так, у 2006 р. під час III засідання українсько-корейського Комітету з торгівлі була підтверджена перспективність маршруту Іллічівськ – Пуасан. Транспортні проекти мають отримати належну державну підтримку, Україні необхідно долучитися до співпраці у рамках форуму АСЕМ, до проектів і програм співробітництва з Азією.

Важливим для України є вивчення корейського досвіду при реформуванні своєї економіки. Так, посол